СВОБОДА SVOBODA
УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК LI. Ч. 239. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 9-го грудня 1943. No. 239. Jersey City, N. J., Thursday, December 9, 1943. VOL. LI.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 4-0807 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE.

ВОЄННИЙ ДОВГ НА СТОЛІТТЯ

НЮ ЙОРК. — На відкриттю чотироденної університетської кампанії за фонд для военної допомоги промовляв в МкМілен Академічнім Театрі президент Колюмбійського університету д-р Николас Морей Батлер. Він між ін. висловив погляд, що кошти теперішньої війни треба буде сплачувати через ціле століття при помочи різного роду економічних плянів, що їх придумають і виконають громадяни Злучених Держав. Він теж сказав, що помилково називаємо теперішню війну другою світовою війною, коли вона на ділі є продовженням першої. Лише, що світова війна поділена на фази. Від серпня 1914. до 11. листопаду тривала мілітарна війна, опісля почалася 20-літня економічна війна та війна нервів, а опісля знову прийшла теперішня мілітарна фаза війни. Батлер є за міжнародню організацію для втримання миру і пригадує, що в червню 1910. р. конґрес Злучених Держав перевів одноголосну ухвалу з повновластю для президента скликати представників держав світу для створення Ліґи Націй. Та тоді не було зрозуміння для такої ідеї, і аж з вибухом війни в 1914 р. її належно оцінили.

ТУРЕЦЬКА ДЕЛЕҐАЦІЯ СТУДІЮЄ МЕТОДИ ВІЙНИ В АМЕРИЦІ.

МАЯМІ (Флорида). — За дозволом управи американської армії проголошено „новинку", що ще на один рік, заки президент Рузвелт та премієр Чорчил стрінулися на розмові з президентом Туреччини Ісметом Іноню, уряд Злучених Держав дав дозвіл 100 турецьким офіцирам прибути сюди на студії американських метод війни. Вони прибували літаками малими ґрупами і знову верталися домів. Для Туреччини Злучені Держави стали школою для військового знання на місце Німеччини. Тепер вище половина з турецьких офіцирів-студентів перебуває в Америці, інші вже відлетіли до своїх становищ.

ЦІЛУ ДИВІЗІЮ ВІЙСЬКА НА МАНЕВРАХ СПУЩЕНО НА ЗЕМЛЮ.

КВАТИРА МАНЕВРІВ У КЕМП МАКЕЛ (Норт Керолайна). — У часі маневрів, що тут відбуваються, виконано вперше воєнну новість, а це, що з повітря спущено на точно означене місце на землі цілу дивізію вояків, привезених літаками. Ця дивізія змісця уформувалася якслід серед „ворожого" елементу і пішла до бою.

СПУЩЕНО НА ВОДУ НАЙБІЛЬШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ВОЄННИЙ КОРАБЕЛЬ.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. — В тутешніх корабельних варстатах викінчено будову і спущено на воду ріки Делевер воєнний корабель Висканзин саме в річницю нападу на Перл Гарбор. На церемонію випливу на воду прибув асистент секретаря фльоти Ралф А. Бард, а ціла парада відбулася у приявности 35,000 видців. Кошти будови досягнули висоти $90,000,000 і цей корабель вважають за найбільший воєнний корабель Америки. Він належить до цієї самої кляси, що корабель Ню Джерзі та Айова.

ФАРМЕРСЬКА КООПЕРАТИВА ПРОТИ ХАРЧОВИХ СУБСИДІЙ.

ВАШИНҐТОН. — Перед сенатською Банковою Комісією зізнавав голова Краєвої Ради Фармерських Кооператив Езра Т. Бенсон. Він виявив погляд, що харчові субсидії не потрібні для спинення інфляції. Колиб уряд дав „субсидії" у загальній сумі $482,000,000 у формі підвишки платень для робітників, що працюють в чотирьох есенціояльних ділянках промислу, то цей крок поміг би повернути ціни продуктів на загальну суму пяти біліонів долярів для цивільних покупців. — Так само заявився проти субсидій генеральний правний дорадник Товариства Доставців Мяса Вилбур Ля Ров. Він виявив, що мясарі працюють під великою „пресією цін" від самого початку контролі цін. — Сенатська хліборобська Комісія скасувала субсидії для молочарського промислу у висоті $200,000,000 в заміну за дозвіл підвищити ціну молока на 1 цент на кварті.

СКАРБОВИЙ ДЕПАРТАМЕНТ ВИДАВ КВЕСТІОНАР ДЛЯ ДОПОВНЕННЯ ПОДАТКІВ.

ВАШИНҐТОН. — З огляду, що з днем 15. грудня минає речинець, коли то треба внести доповнююче зголошення податку за 1943. р., департамент скарбу видав квестіонар, який облекшує зрозуміння цієї справи. Хто не вніс податкової деклярації 15. вересня 1943. р., бо мав замало вимаганого приходу, а від тоді його прихід збільшився так, що ще в 1943. р. він має вимаганий законом прихід для плачення податку або хоч для його вголошення, має внести до відповідного податкового бюра додаткову податкову деклярацію. При обчислюванню приходів можна зробити помилку на 20 відсотків, коли подасться замалий прихід. За недокладність обрахунку понижче 20% платиться кару у висоті 10% додатку до податку.

Інвазія Західної Европи вимагає 56 американських дивізій

НЮ ЙОРК. — Майор Джордж Філдинґ Еліот, воєнний критик газети Геральд Трибюн, пише про намічену в Теґерані інвазію Европи проти воєнної сили Гітлера. На його думку Америка мусить вкинути своїх 56 воєнних дивізій в додатку до бритійських дивізій, коли це має бути наїзд через Францію, Голяндію та Бельгію. Найважніше буде переправити військо з Англії, але, коли це вже удасться, прийде до завзятого бою з німцями, бо саме тоді вони відтягнуть свої дивізії із російського фронту і їх армія матиме силу 60 дивізій. Проти них Аліянти мусять поставити своїх 80 дивізій, коли при тому будуть дальше мати свою перевагу з повітря та на морю. Еліот обчислює на підставі оголошених цифр, що Злучені Держави мають яких сто дивізій готового сухопутного війська. Коли відчислити ті дивізії, що призначені для Пацифіку, Середземного моря та Італії, то Америка має якраз досить дивізій, щоб їх вжити для інвазії Західньої Европи.

АНГЛІЙСЬКІ ЖУРНАЛІСТИ ПЕРЕДЧУВАЮТЬ ДОВГУ ВІЙНУ ПРОТИ ЯПОНІЇ

НЮ ЙОРК. — Два англійські журналісти, а це сер Невил Пірсон і Семюел Сторі, котрий теж є членом англійського парляменту, відбули довгу подорож по Тихому океані. Вони були в Австралії, Новій Зеляндії, розмовляли з ген. Доґлесом МкАртуром та адміралом Честером В. Нимицом і на підставі обсервацій та інформацій висловили перед нюйорськими газетярами такий погляд на війну проти Японії: Багато людей, всеодно, чи в Америці чи в Англії, не мають належного розуміння труднощів війни на Пацифіку. Самі простори воєнного терену такі величезні, що, напр., ген МкАртур, як хоче з головної кватири поїхати на фронт, мусить відбути таку дорогу, як з Лондону до Москви. Загально панує переконання, що війна проти Японії покінчиться за рік після упадку Німеччини. Це помилкове. Боротьба на Тихому океані дуже пиньава й треба буде невгадно довгого часу, щоб з неї вийти переможцем. Крім звичайних воєнних труднощів, звязаних з постачанням та тереном треба ще мати на увазі поборювання всяких недуг, досі незнаних в цивілізованім світі.

Аліянти затісняють звязки з Туреччиною

КАЇРО. — Туреччина, котра своїм положенням має кольосальне стратеґічне значіння для цеї війни, втягнулася зовсім виразно в круг аліянтських впливів, як це видно з офіціяльного комунікату, виданого тут по 72 годинах безперестанних нарад між президентом Туреччини Ісметом Іноню, президентом Рузвелтом і премієром Чорчилом.

Ця конференція відбулася на запрошення урядів Злучених Держав, Великої Британії і совєтського союзу, котрого на конференції представляв совєтський амбасадор у Туреччині Сергій Віноградов.

Офіціяльний комунікат, ствердивши традиційну приязнь між трьома потугами й Туреччиною, висказав надію на корисність дальших відносин та ствердив близьку єдність у поглядах на ситуацію. Відносини між згаданими державами описувано такими словами, як: „дух зрозуміння й льояльности", „найближчої єдности й ідентичности інтересів та поглядів".

Цей комунікат пояснюють обсерватори так, що Туреччина видно не дала обіцянки виповісти війну проти Німеччини, але дала до зрозуміння, що вона готова дати свої пристосовлення до розпорядимости Обєднаних Держав для їх південної кампанії, постановленої в Теґерані. У Лондоні не сподіваються скорого турецького виповідження війни Німеччині, але певні, що становище Туреччини буде мати поважні відгуки на всему Балкані, як також у Румунії й Мадярщині.

З Балкану доносять, що каїрська конференція аліянтських провідників з турецьким президентом уже заставила німців до живої акції.

ДАЛЬШІ ВІДГУКИ ТЕҐЕРАНСЬКОЇ КОНФЕРЕНЦІЇ

Коментарі німецьких аґенцій стараються поменшувати значіння теґеранської деклярації. Німецька новинкарська аґенція каже, що теґеранська конференція не мае того значіння, яке їй хоче надати аліянтська пропаґанда своїми горячковими деклярaціями. Німці висміюють обіцянки трьох великих держав меншим державам та представляють цілу конференцію як повну капітуляцію Америки й Англії перед домаганнями совєтів.

Московські кореспонденти американських часописів пишуть, що заява теґеранської конференції Рузвелта, Чорчила й Сталіна викликала великий ентузіязм серед робітників совєтського союзу. Не дивлячися на те, що вони вже працюють з усім поспіхом, на який їх стати, вони постановили ще більше приспішувати воєнну продукцію.

ДАЛЬШІ БРИТІЙСЬКІ КЛОПОТИ ЧЕРЕЗ МОЗЛЕЯ

ЛОНДОН. — Виконна рада юнії транспортових робітників видала заяву, в котрій каже, що по розглянненню всіх арґументів, предложених урядом в парляменті на оправдання випущення на волю провідника бритійських фашистів, сера Освалда Мозлія, рада прийшла до переконання, що вона не може приняти їх за вистарчаючі. Рада признала Мозлія на свободі як небезпеку для воєнного зусилля держави й зажадала його повороту до вязниці.

У вівторок відбулися на сквері перед парляментом великі демонстрації робітників. Демонстранти вибрали потім делеґацію, котра ввійшла до парляментарного будинку й говорила в тій справі з послами. В тих розмовах приходило до словесних суперечок.

ДЛЯ АТАКУЮЧОЇ АРМІЇ. — З кораблів вивантажують всякі припаси для американських вояків і маринарів, що атакують японські позиції на острові Буґенвілі, на Тихому океані.

ЧЕРВОНА АРМІЯ ЗНОВУ ВІДСТУПАЄ КОЛО КИЄВА

ЛОНДОН. — Як каже московський комунікат, червона армія відступила в північній частині боєвої лінії в кількох пунктах і здала певне число місцевостей в напрямі Києва, де німці почали сильну контрофензиву з 1,700 повозами.

Зате на інших секторах або нема змін або є зміни в користь червоної армії. Головний поступ зробила вона в околиці Знамянки, важного залізничого пункту на Україні. Знамянка видно може бути занята т. зв. українською армією під ген. Радіоном Малиновським. На цьому секторі за один день згинуло понад 1,600 німців. Взято теж велике число німців у полон й забрано три поїзди, повні воєнних матеріялів. Велике мілітарне значіння має заняття Пантаївки й Димитрівки, бо це перетинає залізницю, котрою котрої німцям треба відступу.

Німецький комунікат говорив про великі німецькі перемоги в околиці Житомира, але потім наступний комунікат ці перехвалки значно ослабив. Відомий німецький військовий речник ґенерал Курт Дітмар остерігав німців перед совєтською зимовою офензивою. Він приготовляв публику на великі втрати й сказав при тому, що ціллю німецької армії вже більше не є остаточна перемога, а „знищення ворожої волі знищити нас" (німців).

ДОЩІ ЗНОВУ ЗВІЛЬНЯЮТЬ НАСТУП В ІТАЛІЇ.

АЛЖІР. — Обі аліянтські армії в Італії видно зчепилися з ворогом у довгій і затяжній битві. Ворог кидає на боєву лінію великі сили, аби не пустити аліянтських військ далі поза Кассіно й Пескаро. Не дивлячися на те пята армія заняла в центральнім секторі певне число горбів, що домінують над долиною ріки Ґаріліяно, але німці ще далі постійно атакують. Нові дощі поважно звільнили наступ Аліянтів.

Восьма армія перейшла ріку Моро, не дивлячися на спротив ворога. Коло Сан Леонардо розігралася велика битва повзів. На Монастирськім Горбі на горі Каміно відділ німців ставить завзятий, але безнадійний опір.

МІХАЙЛОВІЧ КИДАЄ ВИЗОВ ПАРТИЗАНАМ ТІТА.

ЛОНДОН. — Політична ситуація в Юґославії замоталася ще більше, бо ген. Міхайловіч, міністер війни при юґославському уряді на виґнанню, видав з Каїра приказ усім партизанам підчинятися його владі. Такий приказ пояснюють як заповідь нових кервавих сутичок між прихильниками Міхайловіча й прихильниками ген. Броза (Тіта).

Обєднаний Комітет Південно-Словянських Американців виступив з домаганням до Обєднаних Держав призначити ново утворену юґославську урядову, звязану з партизанами Броза, фінансову допомогу з фондів „ленд-лізу". У своїй публичній заяві Комітет висміває заяву юґославського короля Петра, що мовляв тимчасовий уряд Юґославії це терористи; він перечислює одно за одним члена цього уряду, аби доказати, що ніхто з них з терором не має нічого спільного.

НОВИЙ УДАР ПО НОВІЙ БРИТАНІЇ.

АЛІЯНТСЬКА ГОЛОВНА КВАТИРА НА ПІВДЕННО-ЗАХІДНОМУ ПАЦИФІКУ. — Великі й середні аліянтські бомбовики доконали ще один рейд на японські позиції на північнім побережжю Нової Британії. На ріг Ґлостер скинено знову 150 тон бомб.

КИТАЙ ПРИЗНАЄ УТРАТУ ЧАНҐТЕҐУ.

ЧУНКІНҐ. — Китайська головна команда признала, що китайські війська втратили по 15-дневій битві Чанґтеґ, головне місто „рижової миски". Місто попало в руки ворога 3. грудня. В боях коло міста японці понесли кольосальні втрати.

Від утрати Чанґтеґу почалася четверта битва за посідання центрально-китайської провінції Гунану, що має велике економічне значіння для Китаю як головний продуцент рижу, головної поживи китайського населення.

Японська новинкарська аґенція подала в своїй англійській проґрамі, призначеній для північної Америки, що над Чанґтеґом прийшло до боїв між японськими літаками; мовляв, у тих двобоях японці зострілили понад 10 літаків.

ЧИСЛО ЖЕРТВ РЕЙДІВ У БЕРЛІНІ ПОДАЮТЬ НА 200,000.

БЕРН. — За інформаціями, привезеними подорожними з Німеччини, число жертв в людях від останніх аліянтських рейдів на Берлін виносить 200,000 осіб.

Найбільше жертв потягнув рейд з 23. листопаду, коли населення Берліна не допускало, що Аліянти зможуть повторити важкий рейд на Берлін попередньої ночі та не предпринимали звичайних заходів обережности. Попередньої ночі рейдери скинули на Берлін 2,300 тон бомб, а вночі 23. листопаду 1,000 тон.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

Конець трьох ізоляціонізмів

Нарешті відбулася конференція президента Рузвелта, премієра Чорчила й диктатора, офіціяльно теж премієра, Сталіна, котрої з одного боку давно вижидали, а з другої сторони не менше щиро боялися. Нині вони є доконаним фактом історії, і сучасникам остається хіба вгадувати її вагу для історії, на скільки це сучасникам можливо.

Самий факт, що вона відбулася, показує на невдачу збоку тих, які так уперто запевняли, що вона не може відбутися, бо між Америкою, Британією й Росією, зглядно їх теперішними провідниками, існують такі розходження, що спільна нарада між ними не можлива. Пригадка на ці заповіди зовсім на місці, бо з того самого бажання, з котрого виходила пропаґанда про неможливість такої конференції, виходить ще дальша пропаґанда, що навіть як конференція відбулася, між згаданими державами справжня співпраця неможлива, що в кожній з них живе сильне почуття відрубности, до того вони так сильно різняться одна від одної, що між ними мусять виринати все нові й нові суперечности й розходження, поки остаточно кожна з них, а принаймні декотрі з них, не прийдуть до переконання, що їм краще ходити одинцем.

Конференція в Тегерані показує покищо, що такі розрахунки це чисті фантазії диктовані бажаннями. Сказати це треба головно про Рузвелта й Сталіна. Про Сталіна знаємо, що він не виїздив ніколи поза границі Росії та що й тепер він не хотів їхати кудись подальше від своєї імперії. Чи правда це, що він не виїздить за границю, бо боїться за своє становище, як це дехто каже, не відомо, але це видимо правда, що він заграницю не їздить. Рузвелт, хоча ранґою найвищий між трьома провідниками і фізично не зовсім добрий для подорожування, не вагався відбути багато тисяч милеву дорогу, щоби тільки стрінутися лице об лице зо Сталіном.

По своїх нарадах три учасники видали спільну заяву про спільне ведення війни й про спільне вирішування мирових питань. Під деякими оглядами заява говорить дуже багато, під іншими вона говорить мало, під ще іншими зовсім нічого. Однак під кожним зглядом вона певно говорить саме стільки, кільки її учасники хотіли сказати. З тої причини конференції не можна вважати за що інше, як за доказ тісного союзу між трьома державами. Як вони заявляють співпрацю в веденню війни й порядкування світу по війні, то з усіх умовин конференції й світової ситуації можна вносити, що вони таке наставлення займають зовсім щиро, що світ стоїть справді перед тісною кооперацією Злучених Держав, британської імперії та советського союзу.

Зогляду на те, що це три державні потуги, яким рівних просто не знає історія людства, то й не можна дивуватися американським часописам, що оцінюють тегеранську конференцію як одну з великих подій людської історії.

ОПЕРТИ НА ВЗАЇМНІЙ ДОПОМОЗІ

Як обєднувати держави, щоби вони відчували потребу бути в спілці навіть тоді, колиб могли з неї вийти? Як заставити їх, щоб одні одним помагали, коли кожна з них моглаб допомогти, що її нераз дорого коштує в людях і майні?

Наприклад, є така спілка, що зветься Союз Советських Соціялістичних Республик, а в тій спілці є Україна, що формально моглаб навіть відділитись від Союзу. Та практично ніколи, якщоб на це не дала згоди Москва, яка має більшу від неї силу й тому рішає її долю.

Це очевидно, не має нічого спільного з теперішнім положенням, коли приходиться на тих землях боротися проти спільного ворога, що пішов на Львів, Київ і Москву, та коли є дійсна потреба бути в спілці. Та саме ця потреба заставляє думати, що якщо вже сходяться разом Рузвелт, Чорчил та Сталін, щоб виграти війну, а по ній порядкувати світом, то чи згодом не поговорити їм і про такі відносини як от між Москвою і Україною?

Певно, що властиво кожна з тих потуг не мішається у внутрішні справи другої, але це не вмішування, це — справа мира в світі.

Нормен Енджел, нагороджений славною Нагородою Нобля, постійно обороняє „Британську Спілку", хоч має завжди повно критичних заввваг щодо функціонування британської демократії та потреби ліберальних реформ в Анґлії на різних суспільних ділянках. Але обороняє її розумно, бо в такий спосіб, що є назагал приємливий. Він не бере для прикладу таку частину імперії як Індію, щодо якої він різниться з „імперіялістами", але бере Канаду, Нову Зеляндію чи Австралію. І стверджує, що домінії таки моглиб відказатись від участи у війні й Анґлія не моглаб їх до цього примусити. Та, каже він, що булоб з деякими з них, якщоб так вони знайшлися у війні, а Анґлія не пішла їм в допомогу? Що булоб з їхніми державними інтересами, якби так не було відомим, що за ними стоїть сильна британська фльота?

Отже, поминаючи всякі сентименти, кровні чи мовні, що теж важні, заважують у цій спілці цілком певно взаїмні інтереси: Анґлія, хоч має велику фльоту, сама не годна вдержатись як потуга і заважувати в світі, але самі й не такі то сильні теж і домінії, колиб їм прийшлося зударитись з такими сильними ворогами як от німці чи японці.

Що більше: як виглядалаб сьогодня Европа, якби так не істнувала Британська Спілка? Що то булоб, якби вона не була „загарбала" Ґібральтару чи інших стратеґічних позицій? Чи не був би нині там Гітлер?

Отже можна сказати, що британська спілка держиться „розумом". Певною етикою, що каже одною рукою брати, а другою віддавати. Вона ставиться супроти своїх кровних братів як повноправних господарів, так, що всі ті „брати" чи „сестри" поводяться між собою як рівні з рівним. Тому, якщо у такій спілці треба комусь з якихсь прав резиґнувати, то він відчуває, що це не є признанням якихсь привилеїв другому, а є конечністю, диктованою загальним добром, а в тому і його власним.

Ось ті речі тепер видвигають, бо на взорі британської спілки бажав би дехто будувати спілку світову. А що світова спілка складаласяб з многих інших спілок, то требаб, щоб й ті інші спілки були теж побудовані на подібних принціпах, що й світова спілка.

Ніхто не закриває очей на недомагання Британської Спілки, про що вже згадано. Вона теж потребує основної ревізії, коли іде про те, як упорядкувати відносини з Індією і т. п. Але її відносини з домініями є побудовані на таких засадах, що якщоб вони були примінені до різних країв в Европі, то та Европа виглядалаб інакше, а принаймні булаб надія, що буде хоч згодом виглядати інакше.

Та війна не ослабить націоналізму в Европі, а навпаки, що його підніме. Те, що діється в Советах з відродженням, а може, простіще, таки з народженням московського націоналізму, вказує, кудою попрямують інші народи, особливо в східній Европі. Насильне подоптання ось таких почувань не може довести до нічого доброго. І проти цього повинні бути всі, що дійсно дбають за мир. Та справжнє пошанування тих почувань та визнання за народами права на їх справжню самостійність, як і здійснення такої самостійности, доведе ось ці самостійні народи, менші чи більші, до спілки. Але до такої, що побудована на повній взаїмности, на спільних інтересах.

Одним знайважніших таких інтересів є потреба спільної оборони. Бож, наприклад, така Латвія, Естонія, чи Литва, самі добре знають, що не можуть себе оборонити, як на них нападе котрийсь з великих їх сусідів. І колиб мали жити в спокою, то хтось з сильних мусів би їм ґарантувати, що їх буде ратувати, як другий сильний на них нападе. Це нині така ясна справа, що над нею нема потреби багато говорити, бож ми були свідками, що сталося з ними, чи з іншими невтральними і миролюбними державами. Теж і ті, що прямують до самостійної України, хіба не думають стояти осторонь міждержавних спілок, колиб так задумано переорґанізувати Европу. Бо Україна, хоч більша й сильніша, є слабою супроти сильніших від неї. Вона теж потребує опертя. Але подібного до такого що булоб оперте на взаїмности. Так, як це є між домініями Британської Спілки.

Проф. Микола Чубатий.

Якою назвою називати нам сусідів України?

(Докінчення).

Цар Петро Великий присвоює для москалів стару українську назву Русь.

Відомо, що цар московський Петро Великий мав виразну ціль втопити український нарід в російськім морі та ніякої України, ні українців як окремого народу не узнавав. Він присвоїв для своєї Московщини стару назву України „Русь" у грецькій вимові „Росія", а свій московський нарід став прямо називати від тепер руським. Ціль була ясна, загладити різницю між українцями та москалями. Зробити одних і других одним народом одної Росії.

Правда в цілій Европі така новість викликала тоді здивування, бо всі доси край Петра В. знали під назвою „Московія", а його нарід „Московіті". Такою назвою край Петра В. називали тоді з латинська в Франції, Анґлії, Голяндії, Німеччині та Польщі. Впроваджуючи цю нову назву, цар Петро В. мав виразно завойовницьку ціль супроти України як у своїй цілій політиці. Саму Україну він наказував москвичам і українцям називати „Малоросією", себто малою, частиною Росії, українців малоросіянами.

За границею довший час деякі дипльомати та журналісти таки вперто уживали старої назви „Московія" майже до половини 18. століття. Ми маємо документи, які свідчать, що Петро В. казав навіть московським дипльоматам за границею підплачувати заграничних журналістів, щоб стали вживати його нової назви — Росія. Остаточно назва Росія та росіяни принялися заграницею як назва дуже баламутна, раз на означення підданих держави Росії, отже як назва політична, другий раз на означення території московської нації. Могутня пропаґанда московського уряду осягнула своє вже в другій половині 18. століття.

Ніде правди діти, ця неясність у чужих мовах лишилася по нинішний день. Берім нинішного американського журналіста. Він уживає назви „Рошія, Рошенс" раз на означення держави, другий раз на означення народу. Коли йому прийдеться порівнати назву Рошя та Україна не потрафить, або вияснить вам так, як цього бажав собі Петро В. та всі його білі і червоні імперіялісти по нинішний день, а саме, що Рошія та Рошен це держава, але теж **один нарід на сході Европи,** а Україна і українці це провінція Росії і нарід тої провінції. Української нації властиво нема, є тільки провінція Росії Україна, дещо з окремою мовою, що є властиво російським діялектом.

Петро В. та його імперіялістичні наслідники свою ціль осягнули на 90 відсотків. Присвоюючи собі старі назви українського народу „Русь" і „руський", вони перед світом умертвили Україну й український нарід, головного носія цивілізації на сході Европи впродовж цілих століть. Північно-східний сусід України напів европейський, напів азійський нарід, чужий українсько-руській свободолюбности та демократичности перебрав славу та велич старого Києва, перебрав на себе навіть заслуги України перед Західною Европою за спинювання варварства, що сунуло на Европу. Читайте недавно подавану історію Києва з нагоди відібрання його з рук німців, в американській пресі, найдете там на сто відсотків думки, які в уми заграниці та тогочасної журналістики так тяжко приходилося впановувати Петрови В. Нині американські журналісти роблять вже то сами, без грошей. Київ це правда „капітал" України, але "MOTHER OF ALL RUSSIAN TOWNS". Підрядні енциклопедії доповняють цю роботу.

Сталося тут зовсім це, що співав український поет Степан Чарнецький у своїм глибоко передуманім віршику „Іване без роду".

Іване без роду, Іване без долі
Куда не ходив ти, чого не видав.
І спеку і стужу, у лісі та в полі
Ти гинув — а славу сусід твій забрав.

Нині ще гинуть міліони українців на полі бою, гинуть в боротьбі за волю та демократію. Міліони українців поклали свої голови в обороні цивілізації західної Европи проти того варварства, що його ніс воюючий комунізм по першій світовій війні. Україна найдовше ставила йому опір, але цього всього ніхто не знає, бо це все „Рошенс".

Кому треба назвою „русский" баламутити нині ще самих українців?

Я вже згадав, що українці уживають нині на своє означення назви українці, хоч теж невеличка частина вживає ще старої назви Русь, руський. Тих найлекше збаламутити та не допустити до національного усвідомлення, коли ще й в їх рідній, українській мові зачнеш уживати назви руський, руский, чи навіть русский на означування москалів. Буде це руский з мягким знаком, з одним „с", чи з двома „с" це вже мрачна диспута для фільольоґів. Раз я є „руский" — думає лемко — тай цей чоловік з під Москви також руский, так ми один й той самий народ.

Перейдіть в Ню Йорку на площу, що називається Томпкін Сквер. Це є площа в долішнім Ню Йорку в середині української дільниці. Тисячі там живуть ще всяких темних українців з Лемківщини, Закарпаття тай несвідомих малоросів з України. Це все люди, що прибули до Америки ще перед першою світовою війною, остали темними, а нині впали жертвою червоної пропаґанди. Це головний баталіон нюйорських комуністів. Підійдіть, сядьте собі на лавці та слухайте їх диспути. Там теж стрінете не іншу назву на означення москалів як тільки „руські". А що диспутанти також „руські", отже один народ. Навіть на радянській Україні, яка вона національно прибита, інтеліґентні українці в українській мові уживають на означення москалів назви „російський". Можнаб з тим погодитися, бо це у вущім розумінню модерніша назва московського народу. В українську мову ця назва перенесена з московської, але без шкоди та без баламуцтва в українській мові.

Ніхто не може заборонити самим росіянам, чи там москалям, називати себе русскими в російській мові. Це їх добре право, таке саме як право німців називати себе дайчами, хоч інші називають їх „алеманьʺ чи „джерменс". Інша справа уживати в українській мові на означення росіян або москалів назви „руский". Це вже виразна тенденція, добре обдуманий спосіб на баламучення українських людей.

Пропаґанду за поширення в українській мові цеї нової назви „руский" („руський") в Америці на означення росіян або москалів розпочала перша комуністична преса. В ній аж роїться від різних „українських і руських" мітинґів, вечерів, танців і таке що.

За комуністичною пресою зачали назви „руський" на означення москалів в українській мові уживати деякі малоінтеліґентні українці навіть некомуністи; прямо не розуміючи речи. В останнім часі назва „руський, руский, русский" на означення москалів в українській мові набирає щораз більшого поширення. Вона поширюється рівнорядно комунізмом або з комунофільськими симпатіями серед українців.

Ніхто не заперечить, що саме тепер коли вирішується доля Західної України пропаґанда советофільська серед українців зросла непомірно. Москалі добре знають вагу хвилини — тепер або ніколи. Тому й тих москалів, що хотять заб-

(Докінчення на стороні 3-тій)

ІВАН ФРАНКО

Борислав Сміється

(Повість)

83)

Леон Ґаммершляґ у дуже добрім настрою сидів у своїм кабінеті при бюрку. Нова фабрика йшла дуже добре, і перший ладунок церезини найдальше за тиждень буде готовий до посилки за границю. Тоді будуть гроші, буде можна і далі вести фабрику і взятися до дальшої будови дому, занеханої на гарячий час. Щастя всміхалося Леонови, — він чувся сильним і гордим, як ніколи. Втім застукано до дверей, і ввійшла Рифка, бліда, з вигаслими, недвижними очима, майже сонним ходом. Леон ніколи ще не видав її такою. Незвичайна її поява і дивний вигляд дуже здивували, а потрохи й змішали його.

— Прошу сідати, — сказав він у відповідь на її привітання, висказане якимсь глухим беззвучним голосом. Рифка сіла і довгу хвилю мовчала. Мовчав і Леон.

— Я до вас з одним ділом, — сказала повільно Рифка, — хоч і не своїм, але все таки...

— Дуже мені приємно буде, — відповів Леон.

— Чи ви гніваєтеся на мене, пане Леон? — спитала вона нараз.

— Алеж... Алеж, ласкава пані... Як пані можуть...

— Ні, ні, я тільки так спитала, щоб ви, буває в гніві та не схотіли мені відмовити в тім ділі, смію сказати, смію сказати, дуже важнім, хоч і не для мене...

— О, прошу, прошу!... — бовкнув Леон.

— Діло таке. Чи ви, пане Леоне, уже покинули свою колишню думку: злучити до пари наші діти?

— Га, щож робити, мусів покинути, хоч як мені жаль, але щож, коли вашого сина десь нема!

— А якби мій син був?

Леон поглянув на неї пильно й добачив нетаєну тривогу вижидання в її лиці. „Ага, — погадав він собі, — от куди воно йде. У них мусіло щось кепсько піти, і вони заловлюють тепер моєї ласки. Але постій, я тобі відплачуся за колишнє!" І додав голосно:

— Дуже мені жаль, що й у такім разі я не міг би... Маю вже інші вигляди з моєю донькою.

— Ну, як так, то певно... Я тільки думала... Розуміється, не в своїм інтересі...

Рифка путалась на словах. Очевидно, відмова Леона глибоко вколола її.

— Але якби... ваша донька любила мойого сина?

— Моя донька вашого сина? Це не може бути!

— Ну, ну, я не кажу, що це так є, але приймім, якби так було?...

— Е, байки, фантазії! Я маю інші вигляди і прошу мені не забирати часу подібними придибашками!

Леон відвернувся. Він рад був, що може відплатити Рифці зуб за зуб, і зовсім не думав про ту можливість, котру вона йому показувала.

В тій хвилі дався чути важкий стук кроків на коритарі і тут же влетів до кабінету задиханий, запалений, спеечний Леонів касієр з Борислава. Леон, побачивши його, зірвався на рівні ноги.

— А це що? Ти чого прибіг?

— Пане, нещастя!

— Яке?

— Робітники змовилися і не хотять робити.

— Не хотять робити? А то чому?

— Кажуть, що замало їм платимо.

— То не може бути. Ти хіба пяний!

— Ні, пане, так є! Я прийшов до вас за порадою, що діяти.

— Чи тільки при ямах не роблять, чи й при фабриці?

— І при фабриці.

— Оце нещастя! Що тут діяти? Робота на фабриці мусить іти, конечно! Слухай, Шльомо, бігай на місто, наскликай тут робітників і веди до Борислава, я сам також їду.

І оба вибігли, не зважаючи зовсім на Рифку. Вона чула ту вість і всміхнулася по їх виході.

Га, оце добре, оце добре! — шептала вона. — Так вам треба! Коби ще недурні були, а збунтувалися і всіх до одного повкидали вас у ті ями! Адіть, який він! Не хоче тепер, відмовляє! Мій бідний Ґотліб! Що він на те скаже? Він собі готов що злого зробити. Але так йому треба, нехай не заходив би собі з такою, нехай би шукав собі бідної, доброї... Але що я йому скажу? Він такий прудкий, як іскра! Ні, я не скажу йому правди, нехай буде, що буде!

І вона вийшла на вулицю, де Ґотліб нетерпеливо дожидав її.

— Ну, що? — спитав він, глядячи їй в очи.

— Добре, синку, добре, все добре.

— Пристав, приймив?

— А якже, а якже! За місяць заручини.

— За місяць? Чому так лізно?

— Не можна, синку, швидше. Та й чого квапитися? Адже й так вона досить ще скоро затроїть тобі твій вік молодий.

І вона почала хлипати, мов дитина.

— Мамо, не говоріть так, ви її не знаєте! — скрикнув гнівно Ґотліб.

— Не буду, синку, не буду!

Але та вість якось не дуже втішила Ґотліба. Чи то задля того, що ще так довго треба було ждати тої щасливої хвилі, чи задля того, що мати сказала йому ту вість так якось холодно, зловіщо, нерадо, — досить, що Ґотліб не почував такої радости, як би йому бажалося. Він ішов мовчки з матірю аж ід домови. Тут вони розійшлися. Рифка до свого покою, а Ґотліб до готелю, де промешкував, покинувши нужденну хатину вугляра.

(Дальше буде).

Життя в нинішнім Києві

Без коментарів, передаємо понижче в скороченню вісти про Київ після утечі німців.

В. Г. Лоренс, кореспондент газети Ню Йорк Таймс, у виданню з 30. листопаду подає таке: Німці господарили в Києві більше ніж два роки. Місто виглядає страшно знищене. Колишнє населення одного міліона впало до 75,000. Та всетаки це найкраще місто Росії. Що місто знищене, це не диво, а диво, що воно так мало знищене, коли німці мали час і плян його цілковитого зруйнувати. Це вияснюється тим, що німці не хотіли його опускати і тому не нищили вчасі окупації. А як мусіли опустити, то вже не мали часу, бо червона армія мала наказ підступом взяти Київ, щоб не допустити до цілковитого знищення.

Руїну переведено в ночи з 5. на 6. листопаду. Тоді висаджено динамітом усі підміські фабрики, міські заведення, резиденції при Крещатику, при Красноармейській улиці, при бульварі Тараса Шевченка і в околиці університету. Будинки університету ограблено з книжок та музейних збірок, а потім їх повалено, але не зовсім. Кореспонденет Таймсу каже, що багато знищення походить ще з 1941 р. Церква св. Софії з XI. століття, разом з чудотворним образом Пречистої Діви не знищена, зате зруйнована Печерська Лавра з катедрою Успення.

Після втечі німців советська влада почала відбудовувати місто. Появилася ґазета Правда з додатком в українській мові, дозволено на приватні підприємства, головно на ресторани, а советський банк навіть позичає на те гроші. Професор Володимир Артоболевський, котрий оправаджував кореспондента по місті, казав, що після заняття Києва німцями в серпню 1941 р. німці позволили на науку в українськім університеті і в українських ґімназіях, але опісля все те позакривали і лише німецькі школи могли існувати.

Оповідання кореспондента Геральд-Трибюн.

Морис Гіндус, кореспондент ґазети Геральд Трибюн, теж з Ню Йорку, котрий знав Київ ще зперед большевицьких часів, твердить, що Київ зруйнований найгірше зо всіх понищених російських міст і що в ньому лишилося лише 100,000 мешканців. Доповнює опис Лоренса про знищення резиденцій та готелів, згадує про спалення або вивезення 6,000 книжок з університетської бібліотеки, а потім доше пише про вимордування німцями 65,000 жидів.

Як німці заняли Київ, вони заманювали жидів гуртами до Бабиного Яру під Києвом, там казали їм розбиратися і вистрілювали машиновими крісами. Тепер в цьому ярі нема сліду з убитих, бо по якімсь часі тіла помордованих перенесено на жидівський цвинтар, викопано глибокі ями, поперемінювано їх на печі, тіла складано стосами, перекладано деревом, потім обливано нафтою і підпалювано. Шість тижнів палили так стоси трупів, поки не перемінено всі тіла на попіл, який розсіяно по полях і приорано. На це є три свідки-жиди.

В подібний спосіб вимордувано около 20,000 воєнних плінників, яких розстріляно, коли вони почали тікати з таборів, підозріваючи, що їх мають винищити. — Про це згадує Гіндус в Геральд-Трибюн у виданню з 29. листопаду.

Докладніший опис міста.

У дописі з 1. грудня Гіндус пише, що „під оглядом суспільним, духовим і фізичним сьогоднішній Київ є лише тіню Києва із передвоєнних часів. Упродовж своєї довгої, часто бурхливої історії, теперішня столиця України переходила з рук одного переможця в другі руки, а сотенній раз перейшла польський наїзд Пілсудского в 1920 р. Одначе ніколи перед тим наїзник не виссав з нього тільки життєвої крови, як це зробили німці упродовж двох літ і шістьох тижнів їхнього останнього панування. „Коли я проходив сірі і спокійні улиці, я бачив лише деяких пішеходців, а майже ніяких дітей. Я не міг повірити, що це є той самий Київ, який я відвідував у передвоєнному часі. Навіть у часах найбільшого гніту совєтського режіму, тобто в часі першої пятилітки і недостач, які з нею йшли, Київ всетаки був найбільш оживленим містом Росії".

З міона мшканів осталося лише 25,000 в часі втечі німців. Тепер уже стягаються люди з околиці та з підземелля. Вони перешукують кожен зруйнований будинок, чи нема там мін і починають прихарувати мешкання. Воду носять коновками з Дніпра або з яких керниць. Коли ще є які будинки не цілком знищені, їх освітлюють нафтовими лямпами або простими каганцями, бо електрівні та ґазівні зруйновані. Нема ніде центрального огрівання. На топливо збирають люди відломки дерева по улицях і носять його оберемками до домів, щоб розпалити огнища у мешканнях без вікон та без дверей. Ніде по селах нема такого простого сільського життя, як тепер у Києві. Не чути навіть ніяких розмов, всеодно чи в російській, чи в українській мові. Коли хто й вертається жити в Києві, входить в місто як тінь, поодиноко й мовчки.

РЕАКЦІЯ В РОСІЇ.

МОСКВА. — Уся офіціяльна Москва приняла вістку про закінчення тегеранської конференції з неукритою радістю. Витають передовсім порішення в справі другого фронту. Кажуть, що заява конференції розбудує воєнний настрій Аліянтів.

Замітну признаку розуміння цеї конференції советським урядом добачують в новім атаку советської преси на польський уряд на вигнанню. Ґенералови Сосновському, міністрови війни, закидують систематичне вбивство польських партизанів, а польському урядови ведення про-націстичної пропаґанди.

ҐЕНЕРАЛ СОСНКОВСКІ НА БЛИЗЬКІМ СХОДІ.

ЄРУСАЛИМ, (ОНА). — Польські державні кола повідомляють, що ґенерал Соснковскі перебуває зараз на Близькім Сході і відбуває конференції з англійськими політичними і військовими лідерами. Він оглянув тут польську армію і сказав, що вона є дуже добре вишколена і готова до боїв. Поляки гадають, що як почнеться загальний напад на Европу, то польське військо перше піде в бій.

Якщо інвазія Европи буде відбуватися на Балканах, то поляки, будучи добрими і впертими вояками матимуть нагоду передістатися до Польщі і визволити свій край і нарід з націстської неволі. Вони вже давно приготовляються до розправи з націстами і, як тільки почнеться наступ, то поляки думають відограти в нім дуже важну ролю.

З Лондону доносять, що польський президент Рачкевіч гостив в амбасаді реґента Іраку, Абдуль Іллагу, і обдарував його орденом „Польонія Реститута". Президент Рачкевіч сказав, що правительство Іраку дало полякам велику поміч і, що Польща ніколи цього не забуде. Там зараз находиться велике число польських біженців й іранці дуже тепло їх приймають.

Польський нарід ніколи не думав, що здобувши після першої війни свою власну державу, йому прийдеться покидати рідну землю і волочитися по світі, але сталося так, що сьогодні міліони польського народу находиться в крайній нужді і переживають голод. Іран приняв поляків, як своїх рідних дітей, і за те польський уряд в Лондоні йому вдячний.

НАЦІСТИ ПУСТОШАТЬ ОКУПОВАНІ КРАЇ.

БЕРН, Швайцарія, (ОНА). — Наспівша до Берна мадярська преса принесла вістку, що на відбуваючійся в Будапешті конференції лісничих, стверджено, що націсти вже так спустошили в завойованих краях ліси, що забере зо пядесять літ, поки вони прийдуть до себе. Кажуть, що в Галичині німці вирубали ліси до того ступня, що в деяких околицях нема ні одного дуба. Мадярські лісові знавці є тої думки, що як скінчиться війна, то в Европі буде великий брак будівельного дерева.

Німецькі лісничі домагалися від румунів і мадярів, щоби вони старалися вплинути на свої уряди і дістати для німців потрібного їм дерева. З того виходить, що націсти вже так вирубали в завойованих краях ліси, що вже нема що рубати. Тепер просять дерева в мадярів і румунів.

Якою назвою називати нам сусідів України?

(Докінчення зо сторони 2-гої)

рати ще й Західну Україну, треба зробити якимись більше своїми людьми для українців — „руськими людьми". Тисячіж американських українців тямлять цю назву руский як рівнозначну з назвою український ще зі своїх діточих літ. Ось і шлях до серця тих людей, щоб на той великий час вирішування долі Західної України душевно їх розброїти, спаралїжувати.

Робить це по майстерськи комуністична преса та вся та преса, що в останнім часі на цілім фронті здає позиції українського самостійництва в Америці.

Щастя ще, що їх орієнтація як американських громадян не має і не може мати впливу на думки українських людей, синів і горожан української землі в Европі. Тут в Америці вона баламуцтв викликати може багато. Назва русский, чи руський на означення росіян помагає цьому.

Нині серед американських українців так як барометр вказує тиснення воздуха, так само вживання назви „руский, руський, русский" на означення росіян чи москалів вказує теж на советофільське тиснення в душах тих, що тих назв уживають. Перегляньте українсько - американську пресу, а відразу побачите для кого росіяни, чи там Шевченкові москалі, вже стали рускими, а для кого вони ще москалями чи росіянами. Варто переконатися про советофільське тиснення ссеред американських українців.

Найдете про назву в українській ґазеті так і порівнайте її зі змістом та духом ґазети, а побачите хто по бажанню Петра В. в українській мові стару назву України приписує москалям, а хто її ще не приписує.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ПІТСБУРҐ, ПА.

Окружні збори відділів У. Н. Союзу.

На заклик заступниці головного предсідника, пані Марії Малевич, відбулись тут в неділю, 28. листопаду 1943 р., збори всіх відділів У. Н. Союзу з Пітсбурґу та околиці. На ці збори явились урядники 26. відділів У. Н. Союзу. Були також присутні й місцеві члени.

Збори відкрила заступниця головного предсідника короткою промовою, в котрій подала ціль зборів: збори скликано на те, щоб представники відділів спільно нарадились над тим, у який спосіб відсвяткувати 50-літнє існування У. Н. Союзу. Опісля пані Малевич згадала про цих молодих членів У. Н. Союзу, які віддали вже своє життя в цій війні, та попросила приявних віддати їм пошану через повстання з місць. Тоді попросила до слова головного секретаря Д. Галичина, котрий прибув на ці збори, щоб саме подати вказівки щодо цеї праці, яка повинна бути виконана з приводу Золотого Ювилею У. Н. Союзу.

Головний секретар передав деякі моменти з історії У. Н. Союзу. Згадав, у першій мірі, про ці трудноці, з якими стрічались основоположники У. Н. Союзу при його оснуванні, та про ту посвяту і жертвенність, яку виказували ці перші піоніри й будівничі Союзу в цій початковій, трудній, орґанізаційній праці. Переповівши ці кризи, які переходив Союз за час свого існування, бесідник згадав також і про ці світлі моменти, яких зазнав Союз у свойому розвою. Ці світлі моменти. це вірна служба У. Н. Союзу своїм членам, всьому українсько-американському загалові, нашій державі Америці, а також і поневоленому українському народові. Ці світлі моменти, це праця У. Н. Союзу над культурним і національним освідомленням нашого загалу, це праця Союзу над вихованням нашого громадянства, свідомого свойого українського походження, а також свідомого своїх обовязків супроти цеї американської країни, яка дала нам змогу свобідного життя. Цю працю У. Н. Союзу ми повинні звеличати саме тепер з нагоди його Золотого Ювилею. А звеличаємо її найкраще тим, коли постараємось в щьому ювилейному році скріпити У. Н. Союз новими членами. Цих нових членів повинен дістати кожний відділ, бо лиш такою спільною працею всіх відділів ми зможемо осягнути повний успіх. Опісля головний секретар згадав іще про цю працю, яку Союз і його члени ведуть тепер у користь воєнних зусиль нашої країни, та взивав членів, щоб вони, святкували Золотий Ювилей У. Н. Союзу, посилили в цьому ювилейному році свою працю не тільки в користь У. Н. Союзу, але також подвоїли свою енерґію, свої сили в праці для воєнних зусиль. Бо цей Золотий Ювилей У. Н. Союзу повинен бути для нас усіх Союзовців ювилеєм великої праці для нашої американської держави й для нашої орґанізації, Українського Народного Союзу.

По промові головного секретаря слідували запити в різних орґанізаційних справах, як наприклад, у справі воєнної клявзулі, орґанізування членів, та святкування 50-літнього ювилею. На ці запити головний секретар давав вичерпні відповіди. Представники відділів висказували думку, що найкраще буде відсвяткувати одно, велике, спільне ювилейне свято в Пітсбурґу, та одначе, щоб дати також іще нагоду поодиноким відділам вирішити цю справу на своїх зборах, то постановлено вибрати Ювилейний Комітет, який опісля має порозумітись з відділами в цій справі. До Ювилейного Комітету ввійшли: В. Рудавський з від. 91, Д. Василик з від. 96, М. Фук з від. 276, М. Земледух з від. 296, та пані Круль і Карпо.

Збори закінчено відспіванням американського й українського гимнів.

М. Земледух,
секретар зборів.

НІМЕЦЬКЕ НАСЕЛЕННЯ ВТІКАЄ ДО ПОЛЬЩІ.

СТОКГОЛЬМ, Швеція, (ОНА). — Шведські кореспонденти повідомляють, що наслідком бомбардовання англійцями й американцями німецьких міст, до Польщі виїздить маса німецьких родин. Кажуть, що залізничні двірці завалені до тої міри, що тяжко продертися до них. Найбільше втікають з Берліна, бо гадають, що Аліянти завзялися знищити це місто з лиця землі. Німці вивозять з собою все, що можуть, але бувають випадки, що по дорозі все гублять, бо на поїздах така товпа людей, що з пакунками туди нікого не пускають.

Кореспонденти подають, що найбільше число німецьких втікачів вибирається до Польщі, бо там кажуть, ще найбезпечніше. Дотепер, кажуть, до Польщі вибралось около пів міліона людей з німецьких міст, але уряд приготовляється до ще більшої втечі німців на Схід. В Німеччині сподіваються великих аліянтських воздушних рейдів і населення муситиме опускати край і шукати притулку в завойованих краях.

РУМУНСЬКИЙ КОРОЛЬ МАЄ ПРИЯТЕЛІВ У ВАШИНҐТОНІ

ВАШИНҐТОН, (ОНА). — Політичні обсерватори замічують, що якби британські й американські війська заняли Румунію, то король Мігай відограви таку саму ролю, яку відограє король Емануїл в Італії. Впливові кола у Вашингтоні гадають, що румунський король не такий злий, як його предетавляли, і що він не є націсг. Йому тепер всего 22 роки і ґенерал Антонеску вживав його до націстської політики зовсім несвідомо. Король має бути в контакті з популярним в Румунії провідником селянської партії Юлє Маню, і що він подивляє його демократичні переконання.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

БРУКЛИН, Н. Й.

Листопадове Свято.

Заходом і старанням Укр. Центрального Комітету міста Бруклина, відсвятковано в неділю, 21. листопада, традиційне Листопадове Свято з нагоди 25-ліття повстання Української Держави на Західній Україні.

Свято почалось поминальним богослуженням за погиблих героїв, котре відслужив о. декан Лотович, в церкві Сошествія Св. Духа, при Норд 5. вулиці в Брукліні.

Святочний концерт з багатою програмою відбувся в У. Н. Домі. Гості майже виповнили салю.

Вступне слово про значіння свята виголосив річево місцевий парох о. декан Лотович.

Діточа парохіяльна школа під зарядом Сестер Василіянок заповнили майже першу частину програми. Принагідні деклямації, співи як українські і американські під проводом Сестер, чарували слухачів, що не щадили оплесків. За вмілий і старанний провід, щире признання Всп. Сестрам. Душею і прикрасою святочного концерту, був виступ наших широко відомих співучих сил з української сцени, а саме, п. Марії Осадчук і Андрія Цюпи. Вони відспівали ряд стрілецьких пісень, за що були нагороджені рясними оплесками за музикально виконані продукції.

Найбільш припали до вподоби сольові пісні п. М. Осадчук „Як стрільці ішли з України", і „Ой, та зажурились Стрільці Січовії", та сольова пісня „ Гетьмани, гетьмани", п. Андрія Цюпи, як також дуетові пісні їх обох „Чи я Бережан до кадри" і „Шумить гуде дібровонька".

Святочний реферат виголосив бувший старшина У. Г. Армії п. Д. Галичин. За належито обдуману промову слухачі нагородили п. Галичина гучними оплесками.

Вступ на концерт був вільний, та на заклик о. декана Лотовича, приявні зложили 83 доляри, як жертву для вжитку Укр. Кон ресового Комітету в його дальшій праці.

При кінці програми виступив мішаний хор місцевої парохії під вмілою управою п. Савіцького, та відспівав кілька патріотичних пісень.

Голова Центрального Комітету п. Ю. Павчак подякував всім слухачам, та виконавцям програми і українським гимном „Ще не вмерла Україна" закінчено свято.

Присутний **М. І.**

НОРТГЕМТОН, ПА.

Відзначення.

Майже щодня читаємо в американській і українській пресі про хоробре відзначення наших хлопців на воєнних фронтах американської армії. Минулої неділі відбулось в нашій українській православній церкві зараз по євангелію, декорування вдови п. Анни Кереб. Пані Кереб має трьох синів на воєнній службі, з котрих один наймолодший, тех. сержант Пилип, повнив службу на Далекім Сході на бомбовику як гарматчик. В останній виправі проти японців його бомбовик затратився враз з цілою залогою, тому його відзначення, а це "AIR MEDAL" і "FLYING CROSS" одержала мати.

Наш парох о. М. Мостенський насамперед в англійській мові, а відтак в українській, піднес велику відвагу і посвяту наших українських жовнірів, а це заслуга наших свідомих матерей, які уміли виховати своїх дітей на чесних, відважних та свідомих громадян Америки, а також уміли вщіпити любов й до свого поневоленого українського народу. Честь всім таким релігійним й свідомим матерям!

Відтак о. М. Мостенський представив висланого представника з Вашингтону, майора Дж. Фицпатрика, який перед розвиненими американськими і українськими прапорами перечитав листи від генералів командантів воздушної фльоти, в яких піднесено хоробрість й відвагу сержанта Пилипа Кереба та вимінено многі його виправи проти ворогів. Ґратулюючи пані Кереб, майор висловився з признанням для неї, як матери, яка віддала трьох синів на воєнну службу, та сказав, що ті відзначення її сина будуть нагадувати хоробрість й посвяту серж. Пилипа в обороні свободолюбної американської держави.

Тепер всі присутні разом з хором відспівали американський гимн. Ця мала церемонія дуже поділала на присутних. Особливо матерям лились сльози зі зворушення й болю, уявляючи своїх синів в кривавих боях з ворогами. Згаданий майор був приявним на цілій Сл. Божій. По скінченню відправи, працюючися з священиком, хвалив спів в нашій церкві та обряд, який перший раз в своїм життю бачив. Наша громада має більш сотки хлопців у військових рядах. Один є вже забитий на полю бою, а тепер другий страчений.

Приявний.

МІННЕАПОЛІС, МІННЕСОТА.

За участь в Українськім Конгресі.

На зібранню Загального Комітету нашої Української Громади в Твін Сити, що складається з представників від усіх Товариств, що містяться при українській православній церкві св. Михаїла Міннеаполіс і Ст. Пол, 24. листопаду вирішено взяти участь у праці Українського Конгресового Комітету Америки й вислати делегатів від нашої громади на Конгрес, що відбудеться 22. січня 1944 року в Філядельфії, Па. Ця справа буде ще обговорена на загальних зборах нашої громади й там буде вияснено, чому ми маємо взяти участь у цім Конгресі та допомогти фінансово й морально людям, що працюють над тим, щоби наш 45-міліоновий український народ мав свою власну незалежну і суверенну Українську Державу.

Американські українці, як добрі горожани Злучених Держав Америки, мають право апелювати до вищих властей, щоби й український народ був заступлений на Мировій Конференції після цієї війни. Треба, щоби всі американські українці без різниці поглядів, релігійних чи інших переконань, залишили свої особисті непорозуміння та щоби всі, як один, через своїх делеґатів, заявили перед американським суспільством і впливовими чинниками, чому Україна мусить бути незалежною державою.

Треба нам усім зєднатися, поки ще не пізно; бо тільки спільною й однодушною власною працею ми можемо доконати діла й виборити кращу долю для поневоленого українського народу. Як що є які українці, що не згоджуються у засобах праці, то бодай нехай не шкодять тим, що хочуть чесно й патріотично причинитися до визволення українського народу. Тому, ми вважаємо, що кожна українська орґанізація в Америці повинна вибрати делеґата на будучий Конгрес Американських Українців, щоби нам всім у добрім порозумінню поставити, як найкращих провідників своїх, котрі працювали і будуть працювати щиро для української загальної справи.

Оцим, ми щиро взиваємо, щоби наші запомогові орґанізації в Америці, представники котрих беруть участь, як члени і президія організаційного Комітету Конгресу, ухвалили дати фінансову допомогу для будучого Конгресу і закликати всі відділи взяти участь в нім.

Було би не зле, щоби всі члени Конгресового Комітету зложили від себе жертву на будучий наш Конгрес і тим дали би всім українцям примір жертвенности та активности, бо всі кличі не мають успіхів, коли самі верхи-провід не дають жертв, а тільки апелюють до нас за фінансову поміч.

Неактивність громадянства приписується минувшому Конгресовому Комітетові, взявши на себе обовязок, вести політичну діяльність, заздалегідь оповістив, що ніхто інший не має права бути представником, а тільки Конгресовий Комітет. Тим самим всі інші орґанізації чекали на провід і директиву до праці, а тим приспано активність нашого громадянства, бо не було тої щирости до праці... Так виглядало, ніби - то все добре у нас: провід нічого не робить, то й нам, ширшому громадянству, не треба робити.

Треба би також, щоби кожний член організаційного Комітету, взявши на себе обовязок працювати, виконав задачу інформативного характеру, улаштовуючи деякі збори, віча, імпрези в своїх околицях, виступаючи перед суспільством і пояснюючи, чому ми повинні мати політичне представництво в Америці і чому ми повинні вести Інформаційне Українське Бюро в Америці, щоби інформувати американське суспільство про українські справи, особливо в цей великий історичний час, коли будуть прийматися великі рішення над долею народів, а знаємо, що американське суспільство не завше визнається в українських справах.

Клич „В Єдности Сила" — треба виконати і деякі наші помилки треба призабути. А своє те страшне українське „Я і ніхто інший" залишити та доложити праці й допомогти тому, хто має знання і силу виконати наложений на нього громадський високий обовязок.

Степан Коцюба,
секретар зборів

ВСТУПАЙТЕ ГРОМАДНО В ЧЛЕНИ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДНОГО СОЮЗУ.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

АМСТЕРДАМ, Н. Й. — Місячні збори і вибори нового уряду Тов. ім. Івана Франка, від. 266, відбудуться в неділю, 12. грудня, в 10. годині рано, в гали церковній св. О. Миколая. Обовязком кожного члена і членниці є прийти на ці збори і вибори, бо перед нами є важні справи до полагодження. Також у ювилейний рік мусимо попрацювати всі разом спільно для У. Н. Союзу. — В. Труфин, секр.

СИРАКЮЗ. Н. Й. — Річні збори Тов. Запорозька Січ, від. 317, відбудуться в неділю, 12. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали У. Н. Дому. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо маємо важні справи до полагодження. Буде річний звіт уряду і вибір уряду на 1944. рік. — За уряд: І. Кіянка, предс.; В. Кіянка, кас.; М. Дидик, секр.

СКРЕНТОН, ПА. — Тов. Над Збручa, від. 280, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 2. пополудні, в Укр. Гор. Клюбі, 608 Вест Лакавана Еве. Просимо членів постаратися хоч раз в році заплатити вкладки на час, щоби можна висилати належитість до гол. канцелярії і зробити зіставлення в товаристві. — О. Запоточний, Р. Рубльовський.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ. ПА. — Річні збори Тов. Любов, від. 45, відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 2. пополудні, в домі Тов. Горожан. На денним порядку є багато справ до полагодження, як хорі члени, звіт контролі і вибір уряду на 1944 рік, тому приявність кожного члена є конечна. Саля в день зборів отворена від полудня де можна полагоджувати деякі справи з урядом. — М. Дубас, предс.; А. Гарасим, кас.; Т. Малик, секр.

САВТ ПЛЕЙНФІЛД, Н. ДЖ. — Тов. Просвіта, від. 312, повідомляє своїх членів, що **річні збори** відбудуться в суботу, 11. грудня, точно в годині 7:30 ввечір, в гали церковній. Повинні явитись всі члени, бо є важні справи, а також вибір уряду на 1944. рік. Хто має діти, що ще не є членами в У. Н. Союзі, хай впише на цих зборах як дар У. Н. Союзови в його 50-літній ювилей. — С. Туз, предс.

ЕЛІЗАБЕТ, Н. ДЖ. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 142, повідомляє всіх своїх членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 3. пополудні, в гали 212-14 Фултон ул. На порядку буде звіт всіх урядників і вибір уряду на наступний рік. Члени, котрі мають заплачені вкладки наперед, мають прийти на збори, послухати звіту і можуть увійти до уряду. Просимо привести нових членів до У. Н. Союзу. — За уряд: Я. Лешак, предс.; П. Остапчук, секр.; П. Пілат, кас.

КЛІВЛЕНД, О. — Місячні і надзвичайні збори Тов. ім. Івана Франка, від. 334, відбудуться 12. грудня в У. Н. Домі в 1. годині пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо буде вибір делеґата на Конгрес у Філядельфії. Па. — За Уряд: Н. Задерецький, предс.; С. Морозович, фін. -секр.-кас.; І. Жук, рек. секр.

ГЕМТРЕМК, МИШ. — Тов. ім. М. Шашкевича, від. 94, повідомляє всіх своїх членів, що з важних причин річні збори відложені на 19. грудня. — За уряд: В. Крушельницький, фін. секр.

ВАЙТСТОВН, Н. Й. — Тов. Просвіта, від. 129, повідомляє, що **річні збори** відбудуться в суботу, 11. грудня ,в 8. год. ввечір, під ч. 146-22 — 22 Еве. Обовязково всі члени мають прийти, бо є важні справи до полагодження. Буде звіт уряду з біжучого року і вибір уряду на наступний рік. Неприявний член заплатить кару згідно зо статутом. — М. Баран, предс.; С. Кузьма, кас.; М. Дзярський, секр.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Місячні збори Бр. св. Стефана, від. 221, відбудуться в неділю, 12. грудня, в 12. годині вполудне, в салі церковній при Оклей і Райс ул. Важні справи є до обговорення і вирішення, тому просимо всіх членів і членниць явитися на збори. — Уряд.

ШИКАГО, ІЛЛ. — Річні збори Бр. св. Апп. Петра й Павла, від. 220, відбудуться в суботу, 11. грудня, в год. 7:30 ввечір, в салі парохіяльній, 4950 Савт Павліна ул. Урядники відчитають звіт за 1943. рік, вибір нового уряду на 1944. рік, кампанія 50-літнього ювилею У. Н. Союзу і інші важні справи є до полагодження. Члени, що платять і ті що хочуть платити вкладки цілий рік наперед, просимо зголоситися на збори і зараз заплатити, а найдальше на зборах у січні 1944 року. Кожний член повинен обовязково прийти на річні збори. — За уряд: В. Саган, предс.; І. Ґіжовський, кас.; П. Жовнірчак, секр.

ТОЛІДО, О. — Річні збори Бр. св. О. Николая, від. 167, відбудуться в неділю, 12. грудня, в 2. годині пополудні, в гали де звичайно. Просимо всіх членів і членниць прийти на збори, бо є важні справи до полагодження, як рівнож вибір уряду на наступний рік. Довгуючі члени повинні вирівнати свій залеглий довг. — Уряд.

НЮАРК, Н. ДЖ. Річні збори Тов. ім. Михайла Грушевського, від. 219, відбудуться в суботу, 11. грудня, в годині 7:30 ввечір, в укр. прав. галі, 675 Савт 19. вул. Буде звіт уряду і вибір уряду на 1944. рік. Тому повинні всі члени прийти на ці збори. — Т. Боднар, предс.; М. Соколовський, кас.; А. Мудровський, секр.

СЕНТРАЛ ФАЛС, Р. АЙ. — Річні збори Тов. ім. І. Франка, від. 93, відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 1. пополудні, в гали 59 Сентрал ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо є дуже важні справи до полагодження. — За уряд: І. Клеменчук, предс.; П. Тетик, кас.; П. Бенковський, секр.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. Річні збори Тов. Зап. Січ, від. 367, відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 1:30 пополудні, в галі церковній. Просимо всіх членів явитись на збори, бо є важні справи до вирішення і буде вибір уряду на 1944. рік. Востаннє пригадуємо членам, оби вирівнали свої вкладки до кінця цего місяця. Приєднуймо нових членів, щоб таким способом відсвяткувати ювилей Союзу і виповнити призначену квоту. — За уряд: М. Сорохтей, П. Лиско, Р. Дмитрів.

РАЧЕСТЕР, Н. Й. — Сестр. Рожд. Пресв. Богородиці, від. 36, повідомляє своїх членниць, що місячні збори відбудуться в неділю, 12. грудня, в гали церковній, в годині 3. точно. Просимо членниць явитися на означений час, бо є важні справи до вирішення. Буде вибір уряду на 1944 рік. Котра членниця не явиться на ці збори заплатить кару згідно зо статутом, 50ц. а урядниця 1 дол. Пригадуємо довгуючим заплати свій довг. Не забувайте за приєднування нових членниць до Союзу бо треба звеличати ювилей Союзу. — За уряд: Катерина Олексин, предс.; Анастазія Грицак, кас.; Марія Ходак, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Збори Тов. Єдність, від. 163, відбудуться в неділю, 12. грудня, в 1. годині пополудні, в домі Горожан, 847 Н. Френклин ул. Просимо всіх членів прийти на збори, бо є важні справи до полагодження. — П. Мельник, предс.; І. Потучко, рек. писар; М. Паранич, фін. писар.

БАЛТІМОР, МД. — Річні збори Бр. Пресв. Тройці, від. 320, відбудуться в неділю, 12. грудня, в год. 2. пополудні, в У. Н. Домі, 3101 О'Данел ул. Просимо всіх членів прийти на означений час, бо буде вибір нового уряду на 1944. рік. — Г. Шулька, секр.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в суботу, 11. грудня, в годині 8. ввечір, в гали укр. презв. церкви, 49 Бікон ул. На цих зборах буде звіт урядників за біжучий рік і вибір уряду на 1944. рік та важні справи до полагодження, як роздання тикетів на ювилейний концерт У. Н. Союзу, що відбудеться в Ню Йорку 5. березня 1944. — За уряд: О. Паньків, пр.; Ю. Баранюк, секр.; Л. Горман, кас.

НЮАРК, Н. ДЖ. — Річні збори відділу 27 відбудуться в неділю, 12. грудня, в 3. год. пополудні. Просимо всіх членів явитися, бо є важні справи до полагодження і буде вибір нового уряду на 1944. рік. — За уряд: Сц Лавровський, предс.; Я. Ґураль, секр.

АЛТУНА, ПА. — Бр. Неп. Зач. Пр. Богородиці, від. 145, повідомляє всіх своїх місцевих і позамісцевих членів, що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 5:30 пополудні, в гали церковній. Обовязком кожного члена є бути на зборах, почути звіт відділових урядників і контролі за цілий рік. Просимо всіх членів прийти тому, що є дуже важні справи до полагодження, як рівнож буде вибір нового уряду на 1944. рік. — За уряд: Н. Крамар, предс.; Г. Сеньків, кас.; П. Назарук, секр.

КОТСВІЛ, ПА. — Тов. ім. Б. Хмельницького, від. 248, повідомляє своїх місцевих і позамісцевих членів що **річні збори** відбудуться в неділю, 12. грудня, зараз по Сл. Божій, в гали парохіяльній на Чарлс ул. Буде вибір уряду на 1944. рік і звіт урядників та контр. комісії за 1943 рік. Контр. комісія має явитися 11. грудня в 6. годині ввечір у секретаря і переглянути книжки. — За уряд: М. Пик, предс.; М. Маскула, кас.; М. Кобилянський, секр. 239-40

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Сестр. Любов, від. 177, відбуде збори в неділю, 12. грудня, в годині 1. ополудні. Просимо місцевих і озамісцевих членів прийти на ці збори, бо це є **річні збори** і буде вибір нового уряду на 1944. рік та інші важні справи до полагодження. Збори будуть під 18 Пілґрім стр. — Є. Саска, секр.

ФІЛЯДЕЛЬФІЯ, ПА. — Річні збори Тов. ім. Д. Віговського, від. 375, відбудуться в неділю, 12. грудня, точно в годині 12:30 аполудня, в гали У. А. Горожан, 847 Н. Френклин ул. Взиваємо місцевих і позамісцевих членів прийти і вирівнати свій довг. Контр. комісія дасть звіт за пів року і буде вибір уряду на 1944 рік та інші справи до полагодження. Приведіть хоч по одному новому членови як дар У. Н. Союзови в його 50-літній ювилей. — За уряд: Н. Волошанський, предс.; С. Пилюк, кас.; В. Бідей, секр., 6009 Yocum St.

КЛІФТОН, Н. ДЖ. — Річні збори Тов. Укр. Січ, від. 182, відбудуться в неділю, 12. грудня, в годині 3. пополудні, в гали парохіяльній, 45-47 Говп Еве., Пасейк. На порядку буде справоздання з річного діловодства контр. комісії і вибір уряду на 1944. рік, тому обовязком є кожного члена прийти на ці збори. Є багато інших справ до порішення. Неприявний член заплатить кару згідно з ухвалою. — За уряд: О. Боднарчук, предс.; А. Терпко, кас.; Г. Яськів, секр.

ТАРЗАН, ч. 882. Петля.

Як націсти стріляли до безборонної юрби, гнів Тарзана осліпив його на його небезпеку.

Він закинув свій шнур довкола пари, а потім зіскочив з дерева на другий бік.

Сила скоку була така велика, що він підтягнув звязаних вояків у повітря.

Але один вспів визволити свою рушницю й тепер він наставив її смертоносне дуло на Тарзана.